

gospodarske, obrtniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pôli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 gold. 40 kr., za pol leta 1 gold. 70. kr., za četrt leta 90 kr., pošiljane po pošti pa za celo leto 4 gold., za pol leta 2 gold. 10 kr., za četrt leta 1 gold. 10 kr.

V Ljubljani 21. novembra 1888.

O b s e g: Nekoliko o saditvi sadnega drevja. — Kako so gozdovi važni. — Katere stroke kmetijstva naj bodo zastopane na šolskem vrtu. — Razne reči. — Zemljepisni in narodopisni obrazi. — Naši dopisi. — Noviĉar.

Gospodarske stvari.**Nekoliko o saditvi sadnega drevja.**

Jesenski čas, najboljši za saditev drevja, je prišel, in zato ne bode odveĉ, ako opozorimo v noviĉ na nekatere napake, katere delajo ob saditvi drevja. Najveĉ gospodarjev greši v tem, da zasajajo drevesa pregloboko. Na Vipavskem je ta napaĉna navada splošna, ker mislijo, da zavarujejo po tem naĉinu drevo zoper zelo nagajivo sušo. Glavno pravilo v tem oziru je vedno, da ne smemo drevesa nikdar globoĉe saditi, nego je raslo na prejšnjem mestu. Trdna resnica je namreĉ, da zahteva vsaka korenika neko gotovo oddaljenost od zraka. Će smo jo iz te izmaknili, ker smo drevo vsadili bodisi pregloboko ali preplitvo, ne more se toliko ĉasa krepko razvijati, dokler narava sama ne popravi ĉloveškega pogreška, to je, dokler ne priskrbi pregloboko vsajenemu drevesu više, preplitvo zasajenemu pa niže potrebnih korenik. Narava pa potrebuje za to primerneĉa ĉasa, veĉ let, in ta ĉas gre gospodarju v izgubo. Da se toraj drevo sadi v pravo globokost, treba pred vsem s korenikami pomeriti, da kam segajo, ali z drugimi besedami: podložiti se mora korenikam toliko najboljše zemlje na vrtu in na njivi površno, na trati pa ono izpod trate — da pride korenini vrat (kjer se podzemeljski del loĉi od nadzemeljskega) le za en palec pod površje sosedne zemlje.

Ker treba novo zasajenim drevesom podpore, storimo prav, ako zabijemo najprej kol v izkopano jamo na pravo mesto in potem šele podložimo korenikam zemlje. Tako ne poškodujemo korenik, in kol bode trdno stal. Sadeĉ sadna drevesca greši veĉina naših gospodarjev tudi s tem, da zaspo korenike brez vse pozornosti takoj, kakor hitro so drevo vtaknili v jamo — morebiti, da debelce nekolikokrat pomajejo.

Izkušnja je skrbno opazujoĉega sadjarja popolnoma prepriĉala, da se drevo samo takrat prime dobro ter se dalje razvija, kedar pridejo korenike kolikor le mogoĉe v isto lego, katero so imele na poprejšnjem mestu. Ako pa korenike kar malomarno zasujemo, pridejo vse tiste, posebno tanke, katere so se poprej vodoravno v zemlji razprostirale, v preveĉ navpiĉno lego, zlasti takrat, kedar zemljo potlaĉimo. Zato, da ostanejo korenike v kolikor mogoĉe pravi legi, treba vsako posebe lepo z zemljo podložiti in sicer z najboljšo zemljo. Potem šele, ko so uže vse do vrha podložene in z dobro zemljo osute, potem šele smemo jamo brez skrbi s slabjšo zemljo zasuti ter koneĉno tudi nekoliko pritlaĉiti. To delo stane res nekoliko veĉ truda, pa se tudi izvrstno izplaĉa. Mi celo trdimo s popolnim prepriĉanjem, da se izmed 100 po tem navodu vsajenih drevesec najveĉ dve ne primeta. Sadeĉ drevesa na tratno zemljišĉe, greši dalje veĉina naših gospodarjev v tem, da zmeĉejo trato pod korenike, med nje in nad nje, ĉeš: to bode korenikam kaj ugajalo, saj je trata najbolj gnojna. Tako ravnanje je pa popolnoma napaĉno: kajti trata, ĉe jo še tako pazljivo vlagamo med korenike, ne izpolni nikdar vsega prostora. Kolikor je pride po vrhu korenik, brani celo, da ne more vsa zemlja praznih prostorov napolniti. Vsled tega ostane med korenikami mnogo z zrakom napoljenih votlin, ta zrak se v kratkem ĉasu izpridi, in korenike zaĉenjajo dosledno na takih mestih plesniti, po tem gniti drevo pa gre pod zlo.

Trata je drevju res prav dobro gnojilo, vendar je zaradi tega še ne smemo staviti, kadar sadimo drevesa, v ozko dotiko s korenikami, temveĉ v tako daljavo, da jo šele mlade korenike, katere potem vzrastejo, dosežejo in to tedaj, kadar je uže skoro popolnoma razpala. Trato treba zložiti okrog korenik, z dobro zemljo osutih na dnu jame; nato se šele zemlja s trejega kupca zmeĉe v jamo.